

6. Львівська виправна колонія перед продажем схожа на руїну. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/1%CA%B9vivs%CA%B9ka-vupravna-koloniya/30829442.html> (дата звернення: 04.10.2021).

7. Міністр юстиції повідомив про перший продаж колонії в Україні. URL: <https://www.dw.com/uk/ministr-yustytysii-povidomyv-pro-pershuyi-prodazh-kolonii-v-ukraini/a-57770222> (дата звернення: 04.10.2021).

8. Одеса: аукціон з приватизації майна Південної виправної колонії № 51 відбудеться 25 червня. URL: <http://www.spfu.gov.ua/ua/regions/odessa/news/odessa-aukcion-z-privatizacii-majna-pivdennoi-vipravnoi-kolonii-%E2%84%96-51-vidbudetsya-25-cherhvnya-7572.html> (дата звернення: 04.10.2021).

9. Топ-10 кращих тюрем мира. URL: <https://delo.ua/econonomyand-politicsinukraine/top-10-luchshih-tjurement-mira-150615/> (дата звернення: 04.10.2021).

10. Как сделать тюрьму местом, пригодным для жизни. URL: https://www.the-village.ru/city/city/169045-zarubezhnyu-opyt-tyurem?comment_id=18652129 (дата звернення: 04.10.2021).

11. Самая гуманная тюрьма в мире. URL: <https://mikle1.livejournal.com/13026572.html> (дата звернення: 04.10.2021).

12. В Лиепае началась подготовка стройплощадки для новой тюрьмы. URL: <https://rus.delfi.lv/news/daily/latvia/v-liepae-nachalas-podgotovka-strojploschadki-dlya-novoj-tyurmy.d?id=53046671> (дата звернення: 04.10.2021).

13. В Петербурге арестовали главу подрядчика строительства СИЗО «Кресты-2» за взятку в 350 млн рублей. URL: <https://www.rline.tv/news/2017-09-04-v-peterburge-arestovali-glavu-podryadchika-stroitelstva-sizo-kresty-2-za-vzyatku-v-350-mln-rublej/> (дата звернення: 04.10.2021).

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЩОДО ПЕРСПЕКТИВ ПОКАРАННЯ У ВИДІ ДОВІЧНОГО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ

Марчук В. Т.

кандидат юридичних наук,

голова

Чернівецького апеляційного суду

м. Чернівці, Україна

Розвиток вітчизняного кримінального і кримінально-виконавчого законодавства засвідчує поступовий процес гуманізації суспільних

відносин у галузі виконання і відбування покарань і спирається на європейську модель виправлення і ресоціалізації засуджених в місцях несвободи.

Вивчення сучасних тенденцій покарання у виді довічного позбавлення волі показує, що за своєю сутністю даний вид покарання є найсуворішою мірою державного примусу, а його зміст полягає в істотному обмеженні прав і свобод засудженого як людини і громадянина держави, що виражається у найвищому ступені ізоляції, триманні переважно у приміщеннях камерного типу виправних колоній максимального рівня безпеки тощо. Окреслене дозволить забезпечити оптимізацію кількісно-якісної складової не тільки засуджених, які відбувають покарання у виді довічного позбавлення волі, а й персоналу місць несвободи, які забезпечують виконання даного виду покарання.

Серед проблемних питань покарання у виді довічного позбавлення волі в Україні варто виділити: постійні скарги засуджених на порушення їхніх прав до Європейського суду з прав людини; неефективність прийнятих Україною нормативно-правових актів у сфері виконання покарань у виді довічного позбавлення волі; невідповідність правового положення засуджених до покарання у виді довічного позбавлення волі міжнародним стандартам у сфері захисту прав засуджених у місцях несвободи; застосування до засуджених у виді довічного позбавлення волі правообмежень, неузгоджених з міжнародними стандартами; незначна соціальна захищеність персоналу місць несвободи, які виконують покарання у виді довічного позбавлення волі тощо[1, с. 13].

Важливе значення у вирішенні даних проблемних питань відіграє зміна пріоритетів державної політики у даній сфері її подальшій демократизації, гуманізації та наближення до міжнародних стандартів є потреба в удосконаленні правової бази, організаційно-управлінських та суто кримінально-правових та кримінально-виконавчих підходів до призначення, виконання і відбування покарання у виді довічного позбавлення волі.

Безумовно, хоча покарання у виді довічного позбавлення волі в Україні розглядається нами з моменту введення до КК України у 2001 році нового виду покарання у виді довічного позбавлення волі, воно на жаль, на думку вітчизняного вченого Є.Ю. Бариша містить у собі відповідні протиріччя при застосуванні цього інституту на практиці. Більше того, дане покарання є найменш дослідженим серед усіх інших покарань і потребує ґрунтовного вивчення з метою уникнення протиріч серед науковців [2, с. 345].

Отож, за своєю сутністю покарання у виді довічного позбавлення волі є найсуворішою мірою державного примусу, а його зміст полягає в істотному обмеженні прав і свобод засудженого як людини і громадянина держави, що виражається у найвищому ступені ізоляції, триманні

переважно у приміщеннях камерного типу виправних колоній максимального рівня безпеки тощо.

Проведений нами порівняльний аналіз вітчизняного кримінально-виконавчого законодавства із аналогічним законодавством зарубіжних країн дозволив встановити певні відмінності, які обумовлені особливостями державної внутрішньої та зовнішньої політики, національними традиціями і культурою. Поряд з цим звертається увага науковців і практиків на те, що закордонний досвід виконання довічного позбавлення волі не може бути механічно перенесений у вітчизняну науку кримінального, кримінально-виконавчого права, його слід впроваджувати через моніторинг теоретичного і практичного обґрунтування.

До речі, процес виконання покарання у виді довічного позбавлення волі та здійснення виправного впливу на засуджених вимагає використання спеціальних суто індивідуальних психолого-педагогічних форм і методів роботи, заснованих на вивченні особи кожного засудженого, урахуванні специфіки порядку і умов відбування довічного позбавлення волі. Обґрунтовано, що виконання довічного позбавлення волі потребує спеціально підготовленого персоналу до роботи в особливо складних умовах, котрий мав би додаткові заходи соціального і правового захисту.

Насамкінець варто також, спростувати домінуючу у юридичній науці позицію, що при призначенні та виконанні покарання у виді довічного позбавлення волі не ставиться досягнення мети виправлення засудженого, що це покарання звужується лише до спеціальної та загальної превенції.

Література:

1. Марчук В.Т., Богатирьова О.І. Довічне позбавлення волі в Україні / за заг. ред. доктора юридичних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України І.Г. Богатирьова. – Київ ВД «Дакор», 2021. – 228с.
2. Бараш Є. Ю. Загальні тенденції гуманізації та перспективи пенітенціарної пробації щодо довічного позбавлення волі. Вісник Асоціації кримінального права України. – 2015. – № 1 (4). – С. 344–354